

O NOUĂ ETAPĂ ÎN MODERNIZAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PREUNIVERSITAR LA CHIMIE

Galina DRAGALINA, Petru CHETRUȘ, Svetlana KUDRIȚKAIA, Nadejda VELIȘCO*

Universitatea de Stat din Moldova

*Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova

Ce matériau scientifique et méthodique décrit les étapes du développement de l'enseignement de la chimie, de la réforme curriculaire, les types d'élaborations et d'implantations, qu' ont réalisées dans la période des années 1995-2007 les membres du groupe de création „Chimcont” à la Faculté de Chimie et Technologie Chimique de l'Université d'Etat du Moldova, y compris les manuels scolaires pour les cycles gymnase (les classes VII-IX) et lycée (les classes X-XII), les guides pour les professeurs et autres.

*„Învățătura trebuie să fie uneori
un drum, totdeauna – un orizont”.
(N.Iorga)*

E bine cunoscut faptul că anii '70-'80 ai secolului XX au constituit o perioadă în care învățământul, în ansamblu, era bazat pe un concept rigid, comun și obligatoriu pentru republicile ex-sovietice și care nu lăsa loc pentru modificări, devieri, modernizări. În contextul social, politic și economic din Republica Moldova tot mai mult se simțea necesitatea refacerii din temelii a sistemului educațional. Aceasta presupunea, în primul rând, deideologizarea, democratizarea și modernizarea conținutului educațional al școlii naționale, realizarea demersurilor reformante, crearea bazei legislative și conceptuale a învățământului.

Chiar din momentul demarării dezbaterilor și argumentării necesităților de reformare a învățământului, un grup de profesori de la Facultatea de Chimie a USM, la inițiativa regretatului Victor Isac, pe atunci decan al facultății, a decis să-și asume responsabilitatea pentru toate transformările din învățământul preuniversitar privind chimia, asigurând, în același timp, și continuitatea în catena etapelor de instruire în domeniu.

Învățând din mers lucruri absolut noi, precum ar fi *curriculum național, curriculum de bază, obiective generale, obiective de referință*, grupul de creație (ulterior numit CCP „Chimcont”) asigura nu doar editarea diverselor elaborări, ci și aplicarea lor, materializându-le în pregătirea cadrelor didactice din școli și licee. Această perioadă de înaltă responsabilitate a permis schimbarea mentalității profesorului și a elevului. Reușita a fost posibilă datorită faptului că grupul nostru a organizat și a condus de-a lungul anilor (și până în prezent) Seminarul profesorilor de chimie din toată republica. La seminar erau explicate și argumentate noi viziuni și tendințe, se învăța o nouă nomenclatură educațională, într-o formă interactivă se ajungea la noi conținuturi optime în conformitate cu curriculum. Aplicarea inovațiilor în chimie se baza pe responsabilitatea liceelor-pilot, ca apoi să fie utilizate în toate instituțiile școlare.

Această activitate a asigurat fundamentul în elaborarea de curriculumuri și în baza lor – a primei generații de manuale naționale de chimie recomandate de Ministerul Educației al Republicii Moldova. Concomitent au fost elaborate și ghidurile metodologice corespunzătoare.

Perioada anilor 2002-2006 a fost una de acumulare a experienței în monitorizarea învățământului preuniversitar la chimie. În aspect managerial au fost eficientizate liceele ca instituții de perspectivă, reducându-se tot mai mult misiunea școlilor medii din republică. Dar, cu toate că sistemul educațional în ansamblu pe republică intrase într-o criză socială și economică (cadrele didactice sedimentându-se în pătura cea mai săracă a societății, iar mulți chiar abandonând învățământul și plecând peste hotare), totuși, grupul de creație a reușit să asigure motivarea profesională a cadrelor didactice preuniversitare. Filierile de motivare au fost și rămân a fi seminarele republicane, școala republicană fără frecvență, școala duminicală, olimpiadele republicane de chimie, comisia republicană de atestare a cadrelor didactice la chimie ș.a.

Același grup de profesori de la Facultatea de Chimie și Tehnologie Chimică este activ implicat în activitățile de reformare a învățământului universitar, legate de aderarea la Procesul de la Bologna din mai 2005, ceea ce permite asigurarea continuității curriculare la chimie.

O analiză riguroasă a stării de lucruri din școli în această perioadă a demonstrat o suprasolicitare informațională a elevului, ceea ce diminuează vădit calitatea finalităților în demersul educațional. Se impuneau anumite modificări în aspect calitativ și cantitativ curricular.

Anul 2006 a fost marcat drept început al unei noi etape de transformări cu genericul *Învățământ de calitate*. E remarcabil că a fost câștigat și lansat în același an un proiect finanțat de Banca Mondială și Guvernul Republicii Moldova, *Educație de calitate în mediul rural*, proiect care va permite dotarea cabinetelor de chimie, biologie, fizică, informatică, elaborarea unei noi generații de manuale, ghiduri, materiale didactice etc.

În acest context, colectivul CCP „Chimcont” a organizat și a realizat elaborarea unui nou curriculum, descongestionat, pentru învățământul liceal (clasele X-XII) la profilurile real și umanist prin care au fost determinate: repartizarea orelor pe săptămână, obiectivele generale și de referință, conținuturile corespunzătoare la chimia anorganică, chimia organică, chimia generală, chimia analitică.

În scopul asigurării unui învățământ de calitate la chimie, au fost elaborate și prezentate modele de proiecte didactice pentru profesorii din licee. Structura proiectelor se axează pe corelația: obiective, conținuturi, strategii de predare–învățare–evaluare și timpul alocat.

Spre deosebire de structura curriculumului anterior la chimie, aici se pune în valoare integrarea curriculară: intra-, multi-, inter- și transdisciplinaritatea drept condiție de dezvoltare multilaterală a personalității elevului.

Către începutul anului 2007 a fost elaborat *Ghidul de implementare a curriculumului modernizat la chimie în învățământul liceal*. Prin acest ghid ne-am propus să facilităm activitatea cadrelor didactice în valorificarea potențialului intelectual și creativ al liceenilor, în formarea competențelor și valorilor general-umane ale viitorilor absolvenți. În noul ghid sunt tratate:

- reperele conceptuale;
- sugestiile metodologice privind implementarea curriculumului modernizat la chimie cu utilizarea manualelor existente;
- proiectarea didactică;
- strategii didactice;
- evaluarea rezultatelor școlare la chimie.

Ghidul oferă, de asemenea, modele de proiecte didactice de lungă durată.

În scopul formării la elevi a competențelor de a răspunde la „provocările vieții”, ghidul include anumite situații-problemă din viața cotidiană și variante de soluții.

În aprilie 2007, sub egida Ministerului Educației și Tineretului al Republicii Moldova au fost organizate seminare de instruire a formatorilor locali din republică la care au fost discutate condițiile de implementare în licee a prescripțiilor curriculumului liceal descongestionat, modalitățile de asigurare a calității în pregătirea temeinică la chimie a personalității elevului.

În procesul de instruire profesorul va cere nu memorare și reproducere, ci înțelegere și explicare, aplicare și integrare. În acest context, la compartimentul *obiective de referință* în ghid, ca moment inovator, a fost introdusă și recomandarea: *Elevul va fi capabil să prezinte lucrări de tip creativ la chimie, elaborate individual sau prin colaborare în grup*.

Ținând cont de imperativul reformei educaționale (descongestionarea sau descărcarea informațională), se preconizează a efectua la nivel preuniversitar următoarele:

- reducerea numărului de discipline (prin crearea de module);
- revizuirea volumului de ore la unele discipline școlare;
- revederea listei disciplinelor obligatorii și opționale în favoarea opțiunilor;
- optimizarea continuității dintre ciclurile curriculare la chimie (gimnaziu–liceu–facultate).

Ultimele demersuri, ce vizează continuitatea, vor constitui primele obiective la nivelul învățământului universitar. Urmează ca, în cel mai scurt timp, la Facultatea de Chimie și Tehnologie Chimică să fie revizuite programele în concordanță cu noul curriculum liceal pentru a nu se admite goluri în conținutul curricular la diversele aspecte ale chimiei în ultima etapă de pregătire a specialistului chimist – etapa universitară, obiective ce urmează a fi elaborate de CCP „Chimcont”.

Bibliografie:

1. Isac V., Kudrițkaia S., Dragalina G., Pasecinic B., Velișco N. Standarde ale învățământului la chimie // Făclia din 21.02.94.
2. Kudrițkaia S., Pasecinic B., Dragalina G., Velișco N., Chetruș P., Isac V. Concepția învățământului la chimie în RM. Structura și mecanismul de realizare. Teze la Conferința jubiliară din 02.10.96, USM. - Chișinău: Editura Centrală, 1996, p.230.
3. Kudrițkaia S., Dragalina G., Chetruș P., Revenco M. Elaborarea Sistemului învățământului preuniversitar la chimie și problemele pregătirii cadrelor pedagogice. Teze la Conferința corp. didactico-științific, USM. Științe socioumanistice, 2003.
4. Guțu V. Cadrul de referință al curriculumului național. - Chișinău: ÎEP „Știința”, 2007.
5. Dragalina G., Druță V., Cupcinenco V., Țapcov V. Ghid de implementare a curriculumului modernizat la chimie în învățământul liceal. - Chișinău: ÎEP „Știința”, 2007.

Prezentat la 27.04.2007